

अवर्गीकृत रस्त्यांना ग्रामीण मार्ग म्हणून घोषित करण्याबाबतची तसेच ग्रामीण मार्गांची इतर जिल्हा मार्ग म्हणून दर्जोन्नती करण्याबाबतची प्रकरणे ग्राम विकास विभागाकडून हाताळण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक बांधकाम विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक: रवियो-२०२३/प्र.क्र.१३१/नियोजन-२

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

दिनांक- २१ जुलै, २०२३

परिपत्रक

राज्याच्या सामाजिक तसेच आर्थिक विकासाच्या दृष्टिने २० वर्षांच्या रस्ते विकासाचे धोरण ठरविण्याची कार्यपद्धती सध्या अस्तित्वात आहे. सदर २० वर्षीय रस्ते विकास योजना सार्वजनिक बांधकाम विभागाद्वारे निश्चित करण्यात येते. त्याद्वारे राज्यातील ग्रामीण मार्ग, इतर जिल्हा मार्ग, प्रमुख जिल्हा मार्ग व राज्यमार्ग यांच्या विकासाचे धोरण निश्चित करण्यात येते. त्यानुषंगाने सदर रस्त्यांना दर्जोन्नती देण्याबाबतचे प्रस्ताव सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडून हाताळण्यात येतात.

ग्रामीण मार्ग व इतर जिल्हा मार्ग यांच्या देखभाल व दुरुस्तीची जबाबदारी ग्राम विकास विभागाकडे असून त्यांना दर्जोन्नती देण्याबाबतचे प्रस्ताव मात्र सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडे प्राप्त होत असून त्यावर पुढील कार्यवाहीसुध्दा करण्यात येते. तथापि, ज्या रस्त्यांची जबाबदारी ग्राम विकास विभागाकडे आहे, त्या रस्त्यांना सार्वजनिक बांधकाम विभागाद्वारे दर्जोन्नती देतांना ग्राम विकास विभागाच्या आर्थिक बाबीचे कोणतेही अवलोकन केले जात नाही. म्हणजेच ग्राम विकास विभागाच्या अखत्यारित येत असलेल्या रस्त्यांना त्या विभागाच्या संमतीशिवाय दर्जोन्नती दिल्यामुळे त्या विभागाच्या आर्थिक दायित्वामध्ये भर पडत आहे.

पूर्वीच्या कार्यपद्धतीनुसार राज्यातील सर्व रस्त्यांच्या देखभाल व दुरुस्तीचे काम सार्वजनिक बांधकाम विभागाद्वारे केले जात असल्यामुळे सर्व रस्त्यांच्या दर्जोन्नतीची कार्यवाही सार्वजनिक बांधकाम विभागाद्वारे करण्यात येत होती. तथापि, जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम १९६१ च्या कलम १०० मध्ये जिल्हा परिषदेचे प्रशासकीय अधिकार व कर्तव्ये नमूद केलेली आहेत. सदर अधिनियमातील पहिल्या अनुसूचितील अ.क्र. ५० येथे ग्रामीण मार्ग, इतर जिल्हा मार्ग व त्यावरील पुल यांची बांधणी, देखभाल व दुरुस्ती हा विषय जिल्हा परिषदेकडे दर्शविण्यात आला आहे. याचाच अर्थ राज्यातील ग्रामीण मार्ग व इतर जिल्हा मार्ग हे जिल्हा परिषदेच्या मालकीचे असून, सदर रस्त्यांची देखभाल व दुरुस्ती करण्याची संपूर्ण जबाबदारी जिल्हा परिषदेची आहे. त्या अनुषंगाने ग्रामीण मार्ग व इतर जिल्हा मार्ग यांची देखभाल दुरुस्ती करण्याची बाब ग्राम विकास विभागाच्या अखत्यारित येत असल्याने अवर्गीकृत रस्त्यांना ग्रामीण मार्ग म्हणून घोषित करून त्यास क्रमांक देण्याबाबतचा तसेच ग्रामीण मार्गांना इतर जिल्हा मार्ग म्हणून दर्जोन्नती देण्याबाबतची प्रकरणे ग्राम विकास विभागाकडून

हाताळण्यात येतील असे धोरण निश्चित करण्यात आले असल्यामुळे या विषयासंबंधीचे सर्व प्रस्ताव यापुढे ग्रामविकास विभागाद्वारे हाताळण्यात येतील. सबब, अवर्गीकृत रस्त्यांना ग्रामीण मार्ग क्रमांक देण्याबाबतचे प्रस्ताव तसेच ग्रामीण मार्गांना इतर जिल्हा मार्ग म्हणून दर्जोन्नती करण्याबाबतचे प्रस्ताव यापुढे ग्राम विकास विभागाकडे सादर करण्यात यावेत.

हे शासन परिपत्रक, महाराष्ट्र शासनाच्या (www.maharashtra.gov.in) या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आलेले असून त्याचा सांकेतांक क्रमांक २०२३०७२११८११३१६०१८ असा आहे. हे परिपत्रक ग्राम विकास विभागाच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे .

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(ग. सं. कचरे)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा. मंत्री (सार्वजनिक बांधकाम) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- २) मा. मंत्री (ग्राम विकास विभाग) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) अपर मुख्य सचिव (सार्वजनिक बांधकाम विभाग) , सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
- ४) अपर मुख्य सचिव (ग्राम विकास विभाग), बांधकाम भवन, मईबान पथ, फोर्ट, मुंबई.
- ५) सचिव (रस्ते), सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ६) सचिव (बांधकामे), सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) सचिव(प्रधानमंत्री/मुख्यमंत्री ग्रामसडक योजना) (ग्राम विकास विभाग), बांधकाम भवन, मईबान पथ, फोर्ट, मुंबई.
- ८) सर्व विभागीय आयुक्त.
- ९) सर्व मुख्य अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम प्रादेशिक विभाग,
- १०) सर्व जिल्हाधिकारी.
- ११) सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी. जिल्हा परिषद.
- १२) सर्व अधीक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ.
- १३) सर्व कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग.
- १४) सर्व कार्यकारी अभियंता, जिल्हापरिषद.
- १४) संचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई.
- १५) रस्ते विकास योजना २००१-२०२१ ची नस्ती.
- १६) निवडनस्ती.